

Protecting Children. Providing Solutions.

**МЕЖДИННА ОЦЕНКА
НА
ЕФЕКТИВНОСТТА И ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ
ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ
В ОБЛАСТ ДОБРИЧ
(2016 – 2020)**

*Добрич
03.2019 г.*

(Основни изводи и препоръки)

На основание чл. 5, ал. 1, т. 8 към Меморандум за разбирателство от 19.03.2012 г. Областният управител на област с административен център гр. Добрич възложи на Фондация Лумос, клон България да изготви междинна оценка и мониторингов доклад за ефективността и въздействието на Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич за периода 2016 - 2018 г.

Механизмът за периодичен преглед или така наречената система за мониторинг е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено за дългосрочни и комплексни интервенции, като Областната стратегия за социалните услуги в област Добрич.

Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на стратегическите и конкретните цели, както и за препланирането на оперативните задачи в хода на изпълнението.

Методология на междинния преглед на изпълнението на Областната стратегия в периода 2016-2018 година

Ключова цел при осъществяване на междинния преглед на Стратегията е детайлно проучване на изпълнението на специфичните цели и мерки, планирани в приоритетните направления на стратегията, които са насочени към социалното включване, закрила и подпомагане на различни рискови групи – хора в неравностойно положение, деца и семейства в риск, деца и лица с увреждания, стари хора.

В отговор на планираните мерки за подкрепа през периода на действие на Стратегията 2016-2020 г., междинният преглед представя идентифицираните проблеми и напредъка в началото и средата на плановия период, касаещи развитието на мрежата от функциониращи и планирани за разкриване социалните услуги, като се фокусира в изпълнението на следните индикатори за релевантност и ефективност:

- **Съответствие** на социалните услуги с реалните потребности на рисковите групи, за които са предназначени - аналитичният преглед на състоянието на наличната мрежа от услуги и съответствието между заложените цели в стратегията и постигнатите междинни резултати за рисковите групи;
- **Преодоляване на неравномерността** в развитието на социалните услуги в отделните общини;
- **Ефективност на мрежата от услуги** и оптимизиране на използването на ресурсите (финансови и човешки ресурси, материална база и социална инфраструктура);
- **Развитие на междусекторното сътрудничество** и взаимодействие за намиране на устойчиви решения за стимулиране на социалното включване на уязвимите общности и рисковите групи на областно и общинско ниво;

➤ **Планирани и функциониращи услуги, обхващащи територията на цялата област** или на две и повече общини, които да решават специфични проблеми на рискови групи и изключени общности, които надхвърлят възможностите на отделните общини.

Методи и инструменти за осъществяване на междинния преглед на Стратегията

▪ Документално проучване

Осъществен е преглед на документи, свързани с планирането и реализирането, както на социалните услуги, така и на пакет от общински политики и хоризонтални мерки за социално включване, насочени към устойчиви решения на проблемите на рискови групи в област Добрич: анализи, доклади, стратегически документи, дългосрочни програми и планове за развитие на социалните услуги в областна и местната администрация.

▪ Събиране на информация за услугите в област Добрич

За обективното и точно представяне на актуалната ситуация за функциониращите социални услуги в област Добрич е използвана предоставената информация от доставчици на социални услуги; справки и доклади от общинските администрации; справки от Регионална дирекция за социално подпомагане; дирекциите “Социално подпомагане”, обслужващи съответните общини; неправителствени организации и др. Информацията за изпълнението на стратегическите цели, описана в настоящия доклад е събрана и предоставена от Областна администрация - Добрич.

▪ Систематизиране, обобщаване и анализ на база данни

Получени справки и статистически данни, с времеви обхват – три годишния период на действие на Стратегията, а именно 2016 – 2018 г., с цел оценка на изпълнение на областната стратегия и планираните в нея мерки за подкрепа, спрямо идентифицираните конкретни нужди на рисковите групи на областно ниво.

• Работни срещи и дискусии от екипа по мониторинг

Извършени са посещения на място и срещи с представители на общински власти – кметски екипи, експерти от специализираната администрация в социалната сфера, управители и екип от специалисти, както и потребители от функциониращи социални услуги на територията на всички осем общини в област Добрич. Получена е актуална информация за дейността на услугите през отчетният период – 2016/2018 г. При осъществените работни срещи са проведени дискусии с управители, специалисти/експерти, помощен персонал и потребители от посетените социални услуги, така също е използван инструментариум за събиране на качествена информация – анкетна карта, с цел получаване на обратна връзка за нагласите сред потребителите и персонала, свързани със срещаните трудности и дефицити при осъществяване и получаване на подкрепящи дейности, административния капацитет и мотивираност на персонала, достъпност на услугите, както и удовлетвореността на потребителите от ползването на социални услуги.

▪ Трудности при осъществяване на междинният преглед на Стратегията

За осъществяването на част от заложените мерки и дейности в приоритетните направления на Стратегията не е налична информация, което се явява обективна пречка и прави невъзможно, както проследяването на изпълнението им, така и анализиране на специфичните дейности за подкрепа и етапите по предоставянето на социални и междусекторни услуги за уязвими групи.

Основни изводи и препоръки от проведения мониторинг на изпълнението на Областната стратегия

Посочените изводи и препоръки се отнасят до три основни области: деинституционализация и подобряване на качеството на услугите за деца и семейства, услуги за възрастни и стари хора, и управление на услугите.

Област 1: Деинституционализация и подобряване на качеството на услугите за деца и семейства

Констатации и изводи:

- Процесът на замяна на институционалната грижа за деца и младежите с грижа в семейна или близка до семейната среда вече е навлязъл във втория си етап, в който успеха може да се гарантира от наличието на мрежа от интегрирани социални, здравни и образователни услуги за подкрепа на децата в риск и техните семейства.

- През мониторирания период, чрез проектно финансиране на дейности за социално включване по ОП РЧР е увеличен броят, капацитетът и спектърът от подкрепящи дейности и услуги - социални, здравни, образователни, правни консултации и др., съобразени с потребностите на деца от 0 до 7 год. в риск и/или с увреждания и техните родители в стимулираща семейна и социална среда, които се предоставят и на мобилен принцип от общностни центрове за деца и семейства в гр. Добрич и с. Стефаново, общ. Добричка, Комплекс за почасови и мобилни услуги в община Крушари, проект за социално включване на община Генерал Тошево.

- Към настоящия момент в областния център е в процес на реализация проект за подобряването на социалната инфраструктура, за да се гарантира достъп на децата до грижи и услуги според потребностите им чрез разширяване на дейността на Дневния център за деца с увреждания с оборудване на зала за Монтесори терапия, зала за игри, стая за почивка и ароматерапия, изграждане на вертикален подеменник и др.

- Институционална грижа за деца се предоставя от Дом за медико-социални грижи за деца. Към институцията функционира Дневен център за деца със специални потребности, който предоставя услуги за деца, живеещи в семейна среда.

- Децата и младежите, изведени от специализирани институции и настанени в алтернативни услуги (ЦНСТ и ЗЖ), се подкрепят все повече от съществуващите съпътстващи услуги, но последните все още нямат възможност да отговорят на потребностите на всички нуждаещи се.

- Резултатите от мониторинга сочат, че в интегрираните социално-здравно-образователни услуги, за разлика от част от социалните услуги, фокусът е обърнат не само към конкретното дете, но и към подкрепа на цялото семейство и средата около него.

- Важна роля в мрежата от услуги за деца и семейства в риск имат дневните услуги. През мониторирания период е открит един ЦОП в община Генерал Тошево и значително е увеличен капацитетът на ЦОП в община Балчик (от 15 на 40 места). Наред с това обаче са преустановили дейност две услуги в общността – Център за обществена подкрепа в гр. Добрич, управляван от Фондация „Ръка за помощ“ и Център за обществена подкрепа в гр.

Каварна, държавно – делегирана дейност, управляван от НПО. Към момента неоткрит остава ДЦДУ в гр.Балчик.

- Мобилните услуги за подкрепата на децата и семействата в риск, живеещи в малките и отдалечените населени места е представено основно от проектно финансираните интегрирани услуги за деца до 7г. и семействата им, както и частично от социални услуги, но не покрива цялата територия на областта и предполага риск деца и семейства да не получават подкрепата, от която се нуждаят.

- В рамките на обл. Добрич продължава да липсва адекватна медицинска и социална закрила в общността за децата и младите хора с емоционални, поведенчески и психични проблеми.

- В развитието на приемната грижа, като алтернативна семейна среда и грижа за деца в риск, се наблюдава промяна в посока увеличаване на готовността и приемането на новородени деца и деца с увреждания, но тази област все още остава проблемна по отношение на децата с тежки увреждания, както и по отношение на заместващата грижа.

- Въпреки сериозния напредък в последните години, готовността на общността да приема деца и младежи с увреждания и/или с предизвикателно поведение продължава да е проблем.

- По отношение на децата, жертви на насилие или в риск от насилие, са разкрити две стаи за щадящо изслушване, но не са развити подходящи услуги за защита и възстановяване.

- В област Добрич все още няма конкурентна среда по отношение на предоставянето на дневни услуги за деца с увреждания, каквито се предлагат в областния град.

Основни препоръки:

- Тъй като основната цел на процеса на деинституционализация не е намаляване на разходите, а подобряване на грижата, заинтересованите страни да работят съвместно за промяна на механизма за финансиране на услугите за да се гарантира по-добър живот на децата и младежите.

- Да се осигури минимален пакет от социални и междусекторни услуги в общността, които да гарантират запазване целостта на семействата и предотвратяване изоставянето на деца в институции. За решаване на проблема с предоставянето на услуги за деца и семейства, които живеят в отдалечени места, да продължи разширяването на мобилната работа и изнасянето на дейностите от сградата на услугата към естествената среда в общността.

- Една от целите на деинституционализацията е да върне децата от домовете в техните общности, което изисква да продължи изграждането на толерантност и приемане в общността към децата/младежите с увреждания, отглеждани в резидентни услуги.

- За да се гарантира навременен достъп на децата до универсалните медицински, образователни и др. услуги. да се създадат условия за ранно идентифициране на специфични потребности за децата и семействата.

- В съответствие с НС „Визия за деинституционализация на децата в РБ“ и плановете

на МЗ да продължи развитие на алтернативни услуги и форми за грижа за деца в общността до отпадането на необходимостта от специализирана институция за деца от 0 до 3 години, като се замени с иновативни интегрирани медико-социални услуги в общността.

- Да се осигурява възможност за системно ползване на подкрепящи услуги и дейности за социално включване на децата и младежите, настанени в разкритите по проект “Детство за всички” алтернативни резидентни услуги, за да не се допусне реинституционализация.

- Да се подкрепят и прилагат доказалите се ефективни практики при предоставянето на услуги и подкрепа за деца в риск, техните семейства и социалната среда.

- Да продължи развитието на приемната грижа за деца и акцента върху децата от 0 до 3 години и децата с увреждания като алтернатива на институционалния тип грижи.

- Да се осигури подкрепа в общността за опазване, възстановяване и укрепване на психичното здраве на деца и младежи с емоционални, поведенчески и психични проблеми.

- Да продължи развитието на подкрепа за децата при преминаване през съдебни процедури и да се осигурят подходящи услуги за защита и възстановяване на деца, жертва на насилие.

Област 2: Услуги за възрастни и стари хора

Констатации и изводи:

- В Областната стратегия за социални услуги, в съответствие с Националната стратегия за дългосрочна грижа, не е планирано откриване на нови специализирани институции за стари хора и лица с увреждания, с изключение на ДВХ в община Балчик (след реконструкция на съществуващ дом).

- Заетостта на специализираните институции за стари хора и пълнолетни лица с увреждания – ДСХ гр.Добрич, ДСХ с. Полковник Савово, общ. Тервел, ДСХ с.Добрин, общ. Крушари, ДПЛД с. Опанец, общ. Добричка и ДПЛУИ с. Българево, общ. Каварна е пълна. Спрямо предходния стратегически период е налице промяна в тенденцията на постоянно увеличаване на възрастните хора и лицата с увреждания, чакащи настаняване в специализирана институция - броя на чакащите за настаняване е намалял с 40%, но остава висок. От една страна кандидатите за настаняване, и в частност техните близки, все още припознават институционалната грижа (с водещ медицинския модел) като най-подходящата услуга, независимо от доказателствата в противоположна посока. От друга страна алтернативните форми на подкрепа в социалните и междусекторни услуги не могат да отговорят на далеч по-големия брой нуждаещи се. Няма данни за броя на потребителите от обл. Добрич, които ползват или кандидатстват за ползване на услуги в други области на страната.

- Като брой и териториален обхват съпътстващите услуги за потребители на специализирани институции са крайно недостатъчни, а в някои от общините, в които действат специализираните институции, липсват съпътстващи социални услуги в общността.

- В периода 2016-2018г. от планираните 3 нови (резидентни) социални услуги в общността за стари хора и хора с увреждания (Приют, ЗЖВХФУ и ЦНСТСХ община Балчик) няма разкрити. Резидентните услуги остават изключително слабо развити, а в шест от общините в област Добрич (Балчик, Генерал Тошево, Добричка, Каварна, Тервел и Шабла) липсват.

- В община Добрич през 2018 г. стартира проект по ОП „Региони в растеж“ за създаването на Наблюдавано жилище, което да даде възможност на шест млади човека, напускащи специализирана институция или резидентна услуга, за успешна социална интеграция в обществото и на работния пазар.

- Социалните услуги в общността от типа дневни и консултативни центрове за възрастни с увреждания все още са недостатъчно развити на територията на областта. Независимо от разкриването на един нов ЦСРИ в община Балчик (планиран, но неразкрит ЦСРИ община Каварна), дневни услуги за пълнолетни лица с увреждания се предоставят само в четири общини - Балчик, Добрич, Крушари и Шабла.

- Постигнато е разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и на техните семейства чрез осигуряване и доразвиване на услугите „Личен асистент“, „Домашен помощник“ и „Социален асистент“.

- Възрастните хора и хората с увреждания имат възможност да ползват услугата Домашен социален патронаж, а за самотни и живеещи в изолация хора, хора без доходи и др. се осигурява безплатен обяд.

- Добре е развита мрежа от читалища и клубовете на пенсионера/инвалида, които подпомагат хората в пенсионна възраст и/или с увреждания да поддържат социални контакти, ангажиране и осмисляне на свободното време.

- Продължават да липсват социални услуги за подкрепа на пълнолетни лица с емоционални, поведенчески и психични проблеми, които не могат да се ползват от адекватна медицинска и социална закрила. Единствената услуга, която консултира и подкрепя лица от тази целева група остава ДЦПЛУ при ЦПЗ гр. Добрич.

Основни препоръки:

- Във връзка с Деинституционализацията на грижите за възрастните и за хората с увреждания и План за действие за периода 2018-2020 г. за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа, който трябва да доведе до осъществяването на първия етап от процеса (до 2034 г.), е важно да се работи в посока на превенция на институционализацията, излишната хоспитализация и рехоспитализация на възрастните хора и хората с увреждания.

- Тъй като специализираните институции в област Добрич не са сред десетте услуги с изключително лоши и неподходящи условия, предвидени за закриване по Плана за

действие, да продължи подобряването на условията в тях и осигуряването на качествена грижа.

- Да се осигури възможност пълнолетните лица, настанени в специализирани институции, да ползват повече като брой и териториален обхват съпътстващи услуги.
- Да продължи развитието на мрежа от услуги и мерки за подкрепа в общността и в домашна среда, като се разшири кръга от услуги, предоставяни от дневните и резидентните услуги, разкрият се нови алтернативни социални услуги от резидентен тип за зависими от грижа стари хора и лица с увреждания, осигури се дневна и почасова грижа в домашна среда, както и обществени трапезарии и патронажна грижа, гарантиращи зачитане на достойнството, участието при вземане на решения и създаване на възможност за независим живот.
- Да се осигури подкрепяща среда в рамките на общността за пълнолетните лица с емоционални, поведенчески и психични проблеми.
- Да се подкрепи групата на бездомните лица, чрез предоставяне на социални услуги в приют и/или център за временно настаняване с оглед задоволяване на базовите им потребности, социално, психологическо и правно консултиране.
- За преодоляване на неравномерно териториално разпределение на мрежата от услуги по общини, усилията да се насочат в посока адекватното и ефективното разпределение на ниво област, съобразно потребностите на лицата от уязвимите групи.

Област 3: Управление на услугите

Констатации и изводи:

- Създадено е Областно координационно звено в изпълнение на проект „Повишаване на капацитета на служителите в сферата на закрилата на детето, социалните услуги и социалното подпомагане“. Дейностите по проекта обхващат работата на служителите на АСП, общините, доставчиците на социални услуги и структурите на други ведомства, които чрез присъщите им служебни ангажименти са ключови участници в налагащите се интегрирани модели за грижа. ОКЗ – Добрич осъществява методическа подкрепа и предоставяне на актуална информация, свързана със социалните услуги; консултации, идентифициране на нуждите от обучение, съдействие за провеждане на обучения за повишаване на квалификацията на работещите в сферата на социалните услуги и др.
- Независимо от провежданите обучения и супервизии, те все още не са елемент от системата за управление на човешките ресурси и съществува риск персоналът да не е в състояние да реализира на практика социално включване и подкрепа на децата и възрастните в риск.
- Възлагането на управлението на социалните услуги на външни доставчици все още е сравнително ограничена практика, независимо от наличието на организации/дружествата с опит в управление на услуги и проекти (Български Червен кръст, Фондация „Ръка за помощ“, Фондация „Свети Николай чудотворец“, „Център за психично здраве д-р П. Станчев“ ЕООД гр. Добрич, „Соник старт“ ООД).

- Медицинският модел на грижа, който подчертава ограниченията на индивида все още не е напълно заменен от социалния модел, който се фокусира върху възможностите на отделната личност, гарантира правата и по-пълното социално включване на деца и пълнолетните лица с увреждания.

Основни препоръки:

- Да се разработват и прилагат програми за въвеждащи и надграждащи обучения и за квалификация на работещите на различните нива в социалните услуги за подобряване на ефективността на системата за грижа.

- Да се осигуряват достатъчно възможности за обмяна на опит и добри практики за управляващите социалните услуги и за персонала, въввлечен в директното предоставяне на услуги.

- Външните индивидуални и групови супервизии да бъдат елемент от системата за управление на човешките ресурси и средство за подобряване на качеството на предоставяните услуги.

- Ръководителите на социални услуги да прилагат подход на управление, ориентиран към потребителите и към осигуряването на високо качество.

- Да се прилага модела на хуманна социална работа, която подчертава възможностите, гарантира правата и е ориентирана към по-пълно социално включване на децата и пълнолетните лица с увреждания за да се избегне риска от практики в социалните услуги, които да повтарят институционалния модел на грижа.

Общи констатации от проведения мониторинг на изпълнението на Областната стратегия

В периода 2016-2018г. в “Областната стратегия за развитие на социалните услуги” е планирано разкриването на 7 (седем) нови социални услуги в общността – резидентни и консултативни (ЦОП в община Генерал Тошево; ЦСРИ с мобилна услуга в община Каварна; ЦСРИ с мобилна услуга, ДЦДВУ, Приют, ЗЖЛФУ и ЦНСТСХ в община Балчик) и четири услуги за ранно детско развитие.

В края на мониторирания период са разкрити 2 (две) нови услуги в общността (ЦОП в гр. Ген. Тошево и ЦСРИ в гр. Балчик), като по ОП РЧР се реализират и планираните услуги за ранно детско развитие, които допълват и подкрепят дейността на успешно създадените по Проекта за социално включване интегрирани услуги.

Резидентните услуги за възрастни с увреждания остават слабо развити, като в шест от общините в област Добрич (Балчик, Генерал Тошево, Добричка, Каварна, Тервел и Шабла) липсват. Планираните за разкриване три социални услуги от резидентен тип за стари хора, бездомни/скитащи лица и пълнолетни лица с различен вид и степен на увреждания (ЗЖЛФУ, Приют, ЦНСТСХ в община Балчик) не са разкрити. Започнала е подготовка за разкриването на две наблюдавани жилища и център за временно настаняване в община Добрич. Липсата на функциониращи резидентни услуги за лицата, при които са изчерпани възможностите за социална подкрепа в семейството, и при които се установява необходимост от осигуряване на място за живот в близка до семейната среда, се явява

пречка за комплексната подкрепа на тези лица, с цел опазване на живота и здравето им и достоен живот в общността.

Наред с постигната устойчивост при предоставянето на разкритите като проектни дейности два центъра за обществена подкрепа в общините Шабла и Генерал Тошево, които вече са държавно-делегирана дейност (ЦОП гр. Шабла - от м. февруари 2016 г., ЦОП гр. Генерал Тошево – от м. януари 2018 г.), откриването на ЦСРИ в община Балчик и значителното увеличаване на капацитета на ЦОП в същата община (от 15 на 40 места), е важно да се отбележи, че са закрити две услуги в общността за подкрепа на деца и семейства в риск: Център за обществена подкрепа, предоставящ услуги като проектна дейност и управляван от Фондация “Ръка за помощ” гр. Добрич (м. август 2018г.) и Център за обществена подкрепа в гр. Каварна, държавно-делегирана дейност (01.04.2017 г.).

Центровете за обществена подкрепа (общини Балчик, Генерал Тошево, Добрич, Шабла) и услугите за ранно детско развитие (общини Добрич, Генерал Тошево, Добричка и Крушари) се явяват основа на мрежа от услуги за деца и семейства в риск, която обаче не покрива територията на всички общини в областта. Не е постигнато планираното увеличаване на капацитетите на три от центровете за обществена подкрепа. Същевременно интегрираните здравно-социално-образователни услуги са обхванали далеч над планирания брой потребители и са допринесли за разширяване на подкрепата на уязвимите семейства и децата.

След затварянето в предходния стратегически период на три от специализираните институции за деца¹, на територията на област Добрич функционира само Дом за медико-социални грижи, към който е разкрит Дневен център.² Налице е тенденция да намалява броя на настанените в институцията деца, като този процес е успореден с разширяване на възможностите за алтернативна грижа.

Специализираните институции за стари хора и пълнолетни лица с увреждания – ДСХ гр. Добрич, ДСХ с. Полковник Савово, общ. Тервел, ДСХ с. Добрин, общ. Крушари, ДПЛД с. Опанец, общ. Добричка и ДПЛУИ с. Българево, общ. Каварна функционират при запълнен капацитет, броя на чакащите за настаняване е намалял с 40%, спрямо края на предходния стратегически период, но продължава да е значителен. Най-висок остава броят на чакащите за настаняване в ДСХ гр. Добрич, следван от ДПЛД с. Опанец и ДПЛУИ с. Българево.

Социалните услуги в общността от типа дневни и консултативни центрове за възрастни с увреждания все още са недостатъчно развити, независимо от разкриването на един нов ЦСРИ и се предоставят само от половината общини в обл. Добрич (Балчик, Добрич, Крушари и Шабла).

Независимо от горното, социалните/интегрираните услуги в общността за деца и пълнолетни лица, имат превес над услугите, предоставяни в специализирани институции,

¹ ДДУИ с. Крушари е закрит със Заповед РД01-1816 от 18.12.2015г. на изпълнителния директор на АСП, считано от 01.01.2016 г.

² В Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България“ е предвидено всички ДМСГД, като институции за отглеждане на деца, да бъдат закрити най-късно до 2025 г., а като алтернатива на тях да бъдат създадени услуги и форми на грижа в общността, подпомагащи отглеждането на децата в семейна среда.

както като процентно съотношение на услугите, така и като абсолютен брой на потребителите.

Делът на децата, отглеждани в семейна и алтернативна грижа расте. Приемната грижа, която е част от реформата на системата за грижи за деца, продължава развитието си като алтернатива на институциите за деца (над 60 деца, които не могат да живеят в собственото семейство, се отглеждат в семейна среда от приемни родители). Настъпила е положителна промяна по отношение на готовността и отглеждането в приемни семейства на новородени деца и деца с увреждания, но делът на последните все още е ограничен.

Налице е съществена положителна промяна по отношение на ползването на подкрепящи услуги от изведените от институции деца и младежи с увреждания, настанени в ЦНСТД/МУ, в сравнение с 2015 г., но наличните дневни услуги нямат възможност да отговорят изцяло на индивидуалните потребности на всички.

Няма развитие в сравнение с предходния стратегически период по отношение на услугите за деца и младежи с психични проблеми. Единствената подкрепяща услуга в общността на територията на област Добрич за пълнолетни лица с психични разстройства, които се нуждаят от специализирана и/или непрекъсната подкрепа в ежедневието остава Дневния център в гр. Добрич, управляван от ЦПЗ гр. Добрич. В останалите общини в област Добрич не се предоставят услуги за тази целева група, което ги поставя и в риск от зависимост от институционален тип грижи.

Постигнато е разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и на техните семейства чрез осигуряване и доразвиване на услугите „Личен асистент“, „Домашен помощник“ и „Социален асистент“. Гарантирана е устойчивост при предоставянето на услугите през 2019 г. със средства от държавния бюджет в периода от 1-ви януари до 31-ви август, а от 1-ви септември се очаква финансирането да продължи по същия ред или по Закона за личната помощ. Услугите са изключително търсени, като допринасят за подобряване на качеството на живот и осигуряване на лична помощ, социална подкрепа и помощ при комунално-битови дейности на потребителите.

За възрастните хора и хората с увреждания, които се нуждаят от комплекс от услуги в естествената им среда като доставка на храна, поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения и др., осемте общини на територията на област Добрич предоставят услугата Домашен социален патронаж. За тригодишния период няма планирано увеличение на капацитета на услугите, но такова е осъществено в две общини, а в три общини е разширен териториалния обхват. Във всички общини се осигурява безплатен топъл обяд и възможност за социализация на самотни и живеещи в изолация хора, на хора без доходи и близки и др.

Мрежата от читалища и клубовете на пенсионера е много добре развита като са разкрити и три нови клубове. Мероприятията и инициативите в клубовете на пенсионера кореспондират с предоставяните дейности за подкрепа в услугата Дневен център за стари хора, в частта организация на свободното време и личните контакти за възрастни хора.

Основният доставчик на социални услуги (местна и държавно делегирана дейност) в област Добрич са общините, като към настоящия момент четири услуги са възложени за управление на три организации/дружества.

Въпреки провежданите обучения и супервизии за представители на общинските администрации, доставчиците на услуги и др., проблемът с подготовката, достатъчните обучения и супервизии на работещите в сферата на социалните услуги крие рискове за реализиране на идеите за социално включване и подкрепа на различните уязвими групи.

Заключение

Областната стратегия за развитие на социалните услуги цели да спомогне процеса на надграждане на съществуващата мрежа от социални услуги и да допринесе за преодоляване на неравномерността в развитието на услугите, както и да осигури равни възможности за достъп до услуги за рисковите групи. За постигане на набелязаната цел е необходимо в оставащия двугодишен период изпълнението да се фокусира върху развитието на планираните мерки и дейности като акцентът се постави върху превантивните дейности и върху постигането на по-добро качество на живот на хората от всички рискови групи и населени места в област Добрич.